

NOVELA ZÁKONA O REGISTRU SMLUV

Senátní tisk č. 67 ve 20. funkčním období

SHRNUTÍ

Podle výsledného znění novely ZRS schválené Sněmovnou 8. března 2019 dojde ke **zrušení plošné neodůvodněné výjimky** ze zveřejňování smluv v registru smluv pro určitou skupinu veřejně vlastněných akciových společností, k **zpřesnění bezpečnostní výjimky** v zákoně a k **legislativně-technické změně**, která chrání povinné subjekty před možným zneplatňováním smluv. Přijetím novely nedojde ke změně povinností samospráv ani státních, obecních či krajských společností, který již nyní podle ZRS své smlouvy zveřejňují.

Zrušení nedůvodných privilegií

Přijetím novely ZRS ve znění schváleném Sněmovnou dojde k vynětí plošné a neodůvodněné výjimky z povinnosti uveřejňovat jakékoli smlouvy pro veřejně akciové společnosti obchodující své cenné papíry na burze v registru smluv.

*„Výsledkem [dnešní] situace [je stav], kdy i relativně malí podnikatelé musí uveřejňovat své smlouvy v registru smluv, pokud obchodují např. se státem či obcí, avšak jedni z největších podnikatelů v zemi nemusí v registru smluv uveřejňovat žádné smlouvy.“
(DZ k PN A. Kalouse)*

Zrušením výjimky v ust. § 3 odst. 2 písm. h) v praxi **dojde k začlenění veřejných akciových společností** ČD, ČD CARGO, ČEPS, ČEZ, Pražská plynárenská, tedy jedněch z největších a nejbohatších veřejně vlastněných společností, do povinnosti zveřejňovat některé své smlouvy v registru smluv (na účelové využívání této výjimky upozorňovala i BIS). Dojde tak k **narovnání** postavení subjektů, ve kterých má stát či samospráva většinovou majetkovou účast a které se pohybují v obdobném konkurenčním prostředí.

Uvedené společnosti budou zveřejňovat své smlouvy **s využitím výjimek pro ochranu jejich obchodních zájmů a bezpečnosti**, a dostanou se tak do režimu zveřejňování, v němž už nyní funguje např. Budějovický Budvar (výjimka v ust. § 3 odst. 2 písm. r) je totiž zachována). Budou tedy zveřejňovat například pouze smlouvy na právní služby či sponzorské smlouvy.

Ochrana smluv před zneplatňováním

Novela ZRS reaguje na zavedenou praxi zveřejňovat smlouvy ve formátu PDF vzniklém naskenováním tištěné verze smlouvy a její opětovnou elektronizací s dodatečným přidáním textové vrstvy pomocí metod optického rozpoznávání znaků (OCR). Tato **praxe však není v souladu se zákonem**, neboť vzniklý formát není bezchybně strojově čitelným formátem a mezi odbornou veřejností panují pochyby i o souladu s požadavkem otevřenosti formátu, jak požaduje § 5 odst. 1) ZRS. Smlouvy takto uveřejněné by mohly být pro nedodržení formátu **zneplatněny**. Riziko soudních sporů nelze vyloučit.

Proto novela do zákona vkládá **pětiletou přechodnou dobu** (do roku 2023), během níž bude možné obecně formát PDF používat a bude do té doby považován za právně nenapadnutelný.

Dále se novelou ZRS řeší možný **nedostatek formy** zveřejňování smluv vzniklý opomenutím, neboť ZRS požadoval před srpnem 2017 písemnou formu pro uzavírání smlouvy, což už dnes neplatí, ale v době platnosti tohoto požadavku se mohlo stát, že některý z povinných subjektů tento požadavek „nepostřehnul“. Proto se do zákona vkládá ustanovení, které **zajistí nenapadnutelnost** pro smlouvy dříve uzavřené jinak než písemně.

Zpřesnění ochrany bezpečnostních zájmů ČR

Novela ZRS schválená Sněmovnou reaguje i na požadavky vojenských podniků **zpřesnit bezpečnostní výjimku** obsaženou v ust. § 3 odst. 2 písm. c) ZRS, a to tak, aby nedocházelo k obavám, že je výjimka vojenskými podniky využívána neoprávněně. V novelizovaném znění jsou vojenské podniky i explicitně zmíněny, a nemělo by tak docházet k situaci, kdy kvůli nejasnostem ohledně možnosti využít výjimku, dojde k ohrožení strategických zájmů ČR.